

2570 - Kan bağışında bulunmak abdesti bozar mı?

Soru

Bir müslümanın kan bağışında bulunması helal midir?

Eğer bu olur da kan bağışında bulunursa, kan bağışından hemen sonra namazını edâ edebilir mi?

Detaylı cevap

Kan bağışında bulunmaya ileten zarurî bir durum bulunursa, ne kendisine kan bağışında bulunulan hastaya, ne kan alan doktora, ne de kan bağışında bulunan kimseye bir günah vardır. Bunun da sebepleri şunlardır:

1. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

﴿مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ﴾ [سورة المائدة الآية: 32]

"Bundan (bu cinâyetten) dolayı İsrailoğullarının üzerine yazdık ki: Her kim, bir nefsi bir nefse veya yeryüzünde bozgunculuğa karşılık olmadan (sebepsiz olarak) öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de, onu diri bırakırsa (öldürmekten sakınırsa), sanki bütün insanları diriltmiş gibidir. Andolsun ki onlara, elçilerimiz apaçık delillerle (mucizelerle) geldiler. Bundan (elçilerin kendilerine gelmelerinden) sonra onlardan pek çoğu gerçekten (Allah'ın haram sınırlarını çiğnemek ve emirlerini terk etmek sûretiyle) haddi aşan kimselerdir." (Mâide Sûresi: 32)

Bu âyet-i kerime, saygın bir nefsi (canı) diri tutmaya sebep olmanın fazîletine delâlet etmiştir. Hiç şüphe yok ki, doktorlar ve kanlarıyla kan bağışında bulunan kimseler, kendisine kan nakledilmediği takdirde ölümle karşı karşıya bulunacak olan hastanın hayatta kalması konusunda birer sebep durumundadırlar.

2. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ. [سورة البقرة الآية: 173]

"O (Allah), size (İslâmî esaslara uygun olarak boğazlanmamış) hayvan leşi, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına (Allah'tan başkasının adı anılarak) kesilen hayvanın etini haram kıldı. Kim, (bunlardan yemeye) mecbur kalırsa, (zaruretten fazlasını yiyerek) haddi aşmamak ve (Allah'ın kendisine mübah kıldığı) zaruret miktarını geçmemek kaydıyla bunlardan yemesinde kendisine bir günah yoktur. Zirâ Allah (kullarını) çok bağışlayıcıdır, (onlara) çok merhametlidir." (Bakara Sûresi: 173)

Bu âyet-i kerime, haram kılınan bir şeyi yemek veya içmek zorunda kalan kimseden günahın kaldırıldığına delâlet etmiştir. Hasta ise, kendisine kan verilerek yardım edilmeye muhtaç durumdadır ve başkasının ona kan bağışında bulunmasında bir sakınca yoktur.

3. İslâm şeriatının kâideleri, kan bağışında bulunmanın câiz olduğunu gerektirir. Öyle ki İslâm şeriatının kâidelerinden birisi şudur: "Zaruretlar, sakıncalı şeyleri mübah kılar. Zararın giderilmesi gerekir. Zorluk ise, kolaylığı celbeder."

Hasta, zorda kalan kimsedir. Helak olmasına sebep olacak meşakkat ise, hastanın başına gelmiş durumdadır. Bundan dolayı kendisine kan nakledilmesi câizdir. (Kan bağışı konusunda daha detaylı bilgi için, (2320) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.)

Kanın çıkmasıyla abdestin bozulması konusuna gelince, bu, ilim ehlinin ihtilaf ettiği bir konudur.

Kanın çıkmasıyla abdestin bozulacağı görüşünde olan âlimler, Ebu Derdâ'nın -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği şu hadisi delil olarak göstermektedirler:

Ebu Derdâ'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olduğuna göre o şöyle demiştir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاءَ فَتَوَضَّأَ. [رواه أحمد وأبو داود والترمذي]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kustuktan sonra abdest aldı."(Ahmed; hadis no: 4/449. Ebu Dâvud; hadis no: 2981. Tirmizî; hadis no: 87)

Bazı âlimler, kanı, kusmuğa kıyas etmişler ve her ikisi arasındaki ortak noktanın, bedenden çıkan necis (pis) bir şey olmasını delil göstermişlerdir.

Yukarıdaki hadisi, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı ile tâbiînden birçok fazla ilim ehli, kustumuk ve burun kanından dolayı abdest gerektiği görüşündedir. Bu görüş; Süfyân es-Sevrî, Abdullah b. Mübârek, Ahmed b. Hanbel, İshak b. Rahâveyh.

Bazı ilim ehli ise şöyle demiştir:

Kustumuk ve burun kanından dolayı abdest gerekmez. Bu görüş ise, Şâfiî ve Mâlik'e âittir. Bu görüş, İmam Ahmed b. Hanbel'den de rivâyet edilmiştir.

İmam Beğavî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Bu, sahâbe ve tâbiînden pek çok kimsenin görüşüdür."

Bu konuda en tercihli görüş; vücuttan kan çıkmasından dolayı abdest almak müstehap olsa bile, bu durum (kan çıkması), abdesti bozmaz. Bunun delili şunlardır:

1. Beraet-i Asliyye'dir (Beraeti zimmet asıldır): Aksine bir hüküm veya delil sâbit olmadığı sürece aslolan; abdestlilik durumunun devam etmesidir (abdestin bozulmamasıdır). Abdestin bozulduğuna delâlet eden bir şey ise, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olmamıştır.

Bunun içindir ki İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Kan çıkmasından dolayı abdest gerektiğine dâir Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den kesinlikle bir şey sâbit olmamıştır."

Değerli âlim Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Doğru olan görüşe göre; ister az olsun, isterse çok olsun, kan, kustumuk ve benzeri şeylerin abdesti bozmamasıdır. Çünkü bu gibi şeylerle abdestin bozulduğuna dâir hiçbir delil

gelmemiştir. Aslolan; abdestlilik durumunun devam etmesidir."

2. Kanın, başka şeylere kıyas edilmesi geçersiz bir görüştür. Çünkü kan ile diğer şeyler arasındaki hükmün sebebi aynı değildir.

3. Kanın çıkmasıyla abdestin bozulacağına dâir hüküm, ilk müslümanlardan gelen eserlere (rivâyetlere) aykırı bir görüştür.

Bu eserlerden bazıları şunlardır:

- Ömer b. Hattab, namaz sırasında (hançerlendiğinde) kendisinden kan aktığı halde namazını kılmaya devam etmiştir.

Bunun içindir ki Hasan Basrî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Müslümanlar, hâlâ yaralarıyla namaz kılmaya devam etmektedirler."

4. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kustuktan sonra abdest almış olması, abdestin yeniden alınması gerektiğine delâlet etmez. Çünkü fıkıh usulü kâidesine göre; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in fiili, beraberinde emir olduğuna delâlet eden bir şey yoksa, o fiilin gerektiğine (farz veya vâcip) delâlet etmez. Bu konuda en fazla söylenebilecek şey; bu fiilde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek almanın meşrû olmasıdır.

Bunun içindir ki Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Hacamât ve kusmuktan dolayı abdest almanın müstehap olduğuna delâlet eden delil apaçıktır."

Yukarıda zikredilenlerin özeti şudur:

Kan bağışında bulunmak câizdir. Kan bağışında bulunan kimsenin, kan bağışından sonra abdest alması müstehaptır. Eğer abdest almazsa kendisine bir günah yoktur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Kan bağışında bulunma meselesi için şu kitaplara bakabilirsiniz:

- Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî; "el-Muhtârâtu'l-Celiyye"; s: 327.
- Dr. Abdullah et-Tureykî; "Ahkâmu'l-Et'ime fi'ş-Şerîa"; s: 411.
- "İslâm Fıkhı Dergisi"; sayı: 1, sayfa: 32.
- es-Sâfî; "Kan nakli ve bununla ilgili hükümler"; s: 27.
- Dr. eş-Şenkâtî; "Tıbbî cirâhâtla ilgili hükümler"; s: 580.

Kan çıkması konusunda abdestin bozulup-bozulmayacağı meselesi için şu kitaplara bakabilirsiniz:

- Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye; "Mecmû'u'l-Fetâvâ"; c: 20, s: 526.
- Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye; "Umdetu'l-Fıkıh Şerhi"; c: 1, s: 295.
- İbn-i Kudâme; "el-Muğnî"; c: 1, s: 234.
- Abdullah el-Bessâm; "Tavdîhu'l-Ahkâm"; c: 1, s: 239.
- Muhammed b. Salih el-Useymîn; "eş-Şerhu'l-Mumti"; c: 1, s: 221.